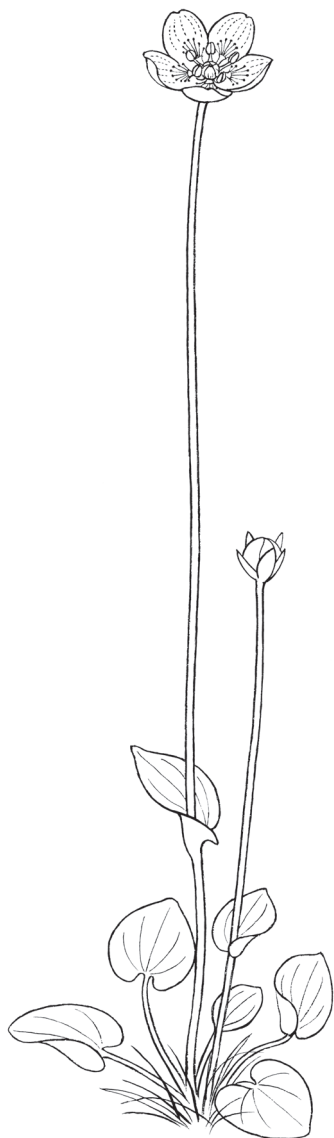

PARNASSIA

Nr 2 2007

Föreningen Smålands Flora

PARNASSIA

Medlemsblad för Föreningen Smålands Flora Årgång 20 2007 nr 2

ISSN 1404-3785

Adress: c/o Allan Karlsson; Liljeholmsvägen 6; 575 39 Eksjö

Plusgiro: 66 29 27 – 3

Org.nr: 827001–1672

Medlemsavgift för år 2007 är 75 kr

Styrelseledamöter i Föreningen Smålands Flora 2007–2008

Ordförande	Allan Karlsson; Liljeholmsvägen 6; 575 39 Eksjö Tel. 0381 – 104 16. E-post: allan.karlsson@adress.eksjo.com
Vice ordförande	Margareta Edqvist; Syrengatan 19; 571 39 Nässjö Tel. 0380 – 106 29. E-post: margareta.edqvist@telia.com
Sekreterare	Åke Widgren; Ronnebygatan 10; 371 32 Karlskrona Tel. 0455 – 31 17 41. E-post: ake.widgren@k.lst.se
Kassör	Göran Wendt; Högstorpsvägen 142 B; 352 42 Växjö Tel. 0470 – 227 33. E-post: gowe@telia.com
Övriga ledamöter	Tomas Burén; Adelgatan 11 C; 393 50 Kalmar Tel. 0480 – 251 89. E-post: tomas.buren@netatonce.net John Christoffersson; Villa Vibo, Långemåla; 570 76 Ruda Tel. 0499 – 300 06. E-post: john.amo@tele2.se Thomas Karlsson; Skogsvägen 46; 122 63 Enskede Tel. 08 – 649 15 69. E-post: thomas.karlsson@nrm.se Barbro Otterstedt; Högabergsgatan 12; 331 41 Värnamo Tel. 0370 – 104 36. E-post: barbro_mats@hotmail.com Åke Rühling; Humlekärrshultsvägen 10; 572 41 Oskarshamn Tel. 0491 – 771 61. E-post: ake.ruhling@telia.com Hans Thulin; Malmgatan 1; 562 42 Taberg Tel. 0707 955 434. E-post: hans.thulin@swipnet.se
Redaktör Parnassia	Jan-Erik Hederås; Tyringeatan 21; 252 76 Helsingborg Tel. 042 – 14 03 91. E-post: je.hederas@telia.com

Omslagsbilden visar slätterblomma *Parnassia palustris* (teckning Bo Mossberg) och en porträttbild av Johan Forsander (1795–1866), som 1820 sammanställde en flora över Småland, vilken dock aldrig blev tryckt. Nu, 187 år senare, förverkligas Forsanders intentioner genom att den första kompletta floran över vårt landskap utkommer.

Smålands flora är i tryck

Trehundra år efter Carl von Linnés födelse kommer Smålands flora! Boken är den första som täcker hela Smålands kärlväxtvärld. Nils Johan Scheutz' *Smålands flora*, som gavs ut 1864, omfattade bara Jönköpings och Kronobergs län.

Projekt Smålands Flora

Inventeringsprojektet startade 1978. I arbetet har deltagit totalt 380 personer. Vi har datalagt alla fynd i samband med inventeringen, inalles ca en miljon dataposter. Dessutom har även drygt en halv miljon äldre uppgifter hämtats ur litteratur, handskrifter och arkiv med pressade växter.

För att säkerställa att uppgifterna är korrekta har ett sjuttiotal specialister, varav många knutna till svenska och utländska universitet, granskat pressade belägg på särskilt svårbestämda taxa. En stor del av herbariearken förvaras på landets botaniska museer, främst i Lund, Oskarshamn och Stockholm, men en hel del ligger ännu kvar i inventerarnas egna samlingar.

Hela 2628 olika växter har någon gång blivit funna i Småland. Av dessa har 2329 blivit sedda sedan projektet startade, medan vi trodde att de andra 299 tillhörde historien. Några av dessa går emellertid att återfinna. Se i artikeln *Årsmötet 2007* i detta häfte hur det gick till när *glansigelknopp* och *sodaört* återfanns. Vi hoppas att ni får läsa om fler återfynd i kommande nummer av Parnassia! Kanske kan Du själv bidra till att leta upp ”försvunna” växter med ledning av uppgifterna i boken?

Av de 2628 växtarterna är dock nästan hälften, 1134, tillfälliga gäster i t.ex. hamnar och på järnvägsstationer eller kvarstående efter odling. Fullvärdiga medborgare i Smålands flora är alltså 1494 växtarter. Det är ändå ett stort antal, och Småland är ett av Sveriges växtrikaste landskap.

Boken ges ut i två delar

Delarna omfattar tillsammans 1216 sidor. I den första – mindre – delen finns guider till den småländska naturen där den är som bäst. Vi presenterar mer än hundra utflyktsmål i alla delar av Småland! Där finns också kapitel om landskapets naturtyper, hur generationer av bönder format Smålands natur och hur Linné och hans efterföljare utforskade dess växtvärld.

Bokens andra del är en uppslagsbok. För alla Smålands kärlväxter finns här uppgifter om deras miljö, var i Småland de finns, när de först blev funna och om de är sällsynta eller vanliga. Vi anger småländska namn för växter som har sådana. Förhållandet till människan beskrivs: är växten hotad, gynnad eller rentav helt beroende av oss?

Lokalerna för de sällsyntaste växterna anges på 100 meter när, och den som vill uppleva en ovanlig växt i naturen får alltså veta var man kan finna den. Mer än tusen kartor visar hur växter med intressant utbredning fördelar sig i land-

skapet. På kartorna är både aktuella uppgifter och gamla fynd inprickade (med olika tecken), så att man kan se hur vissa växter har blivit sällsyntare med tiden och hur andra blivit vanligare. Detta kartsystem är unikt och har tagits fram särskilt för Smålands flora. För alla som vill skydda och bevara de vilda växterna finns det råd och tips hur man kan göra för att få ha dem kvar.

Förändringar av landskapet

På Linnés tid var Småland ett bondelandskap med stora, blomrika ängar överallt i bygderna – nu domineras landskapet av tät, odlad skog och enformiga gräsvallar. Att floran har förändrats väldigt starkt är därmed självklart.

En av de stora vinnarna är den vanliga *lupinen*, som spritts från odling. Den finns nu i nästan alla våra 1432 inventeringsytor men sågs inte vild i landskapet förrän 1964. En annan är *amerikansk dunört*, som blev funnen först 1938, men som nu finns överallt i diken, fuktmarker och vägkanter.

Förlorare är framför allt ängarnas och hagarnas växter som den vackra *fältgentianan*, den skärblommiga *majvivan*, som nu bara finns på en plats, och den *späda ögontrösten*, som är helt borta sedan 1975.

Natur- och kulturvård

Smålands flora är till stor nytta i naturvården. I samhällsplaneringen är det viktigt med precis och korrekt information om sällsynta växter och skyddsvärda områden, så att värdefull natur inte förstörs i onödan.

Smålands flora är också ett viktigt redskap i kulturminnesvården. Våra finaste hagar och blomsterängar har utformats under hundratals år. De är levande kulturminnen – lika viktiga och värda att bevara som kyrkor och andra byggnadsmonument.

Thomas Karlsson; Skogsvägen 46; 122 63 Enskede; Tel. 08–649 15 69
E-post: *thomas.karlsson@nrm.se*

Jan-Erik Hederås; Tyringeatan 21; 252 76 Helsingborg; Tel. 042–14 03 91
E-post: *je.hederas@telia.com*

Presentation av Smålands flora

Boken kommer att presenteras på nedannämnda platser och tider, varav den i Växjö är att betrakta som den officiella lanseringen. Vid alla dessa tillfällen kommer boken att finnas till försäljning (2 band, 300 kr). Det går bra att komma överens med någon av styrelseledamöterna (se tidskriftens främre insida) att köpa boken på annan plats och tid, dock tidigast den 16 november kl. 15. Annars får man beställa boken via en talong på ett särskilt informationsblad, men då måste man också betala porto.

Fredagen den 16 november i Växjö

Tid: 13.00–15.00. Plats: Universitetsbiblioteket, Växjö universitet.

Margareta Edqvist och Thomas Karlsson presenterar floran och projektet.

Torbjörn Lindell kåserar om Smålands botanister från Linné till nutid.

Floran överlämnas till universitets- och högskolebiblioteken i landskapet.

Torsdagen den 22 november i Kalmar

Tid: 18.00. Plats: Högskolan i Kalmar, Naturvetenskapliga institutionen, Barlastgatan 11, vid hamnen. Det är samma hus som turistbyrån ligger i, men längst in från gatan.

Thomas Karlsson berättar om boken och inventeringen. Ett utmärkt tillfälle för dem som inte själva deltog i inventeringen att få veta allt om projektet. Missa inte detta om du inte kan vara med på den officiella presentationen i Växjö!

Kontaktperson: Tomas Burén; Tel. 0480–251 89

E-post: tomas.buren@netatonce.net.

Torsdagen den 22 november i Oskarshamn

Tid: 18.00. Plats: Biologiska Museet, Åsaskolan, Hus B, plan 3.

Den nyutkomna smålandsfloran presenteras av Allan Karlsson.

Kontaktperson: Åke Rühling; Tel. 0491–771 71; E-post: ake.ruhling@telia.com.

Lördagen den 24 november i Jönköping

Tid: 14–17. Plats: Jönköpings läns museum.

Smålands flora och dess utforskare. Medverkan av Margareta Edqvist, Thomas Karlsson, Bertil Ström med flera.

Samarrangemang med Botaniska Sällskapet i Jönköping.

Efter 25 år – en tillbakablick

När jag nu ser tillbaka på den dag för 25 år sedan då Föreningen Smålands Flora bildades vid ett sammanträde i Ryssby Skogsbruksskola, kan man undra vad jag gav mig in på då jag lät mig väljas till föreningens ordförande. Jag hade arbetat en del med föreningsarbete tidigare och lovade att administrativt försöka leda föreningen.

Mitt botaniska intresse fanns, även om det var inte så stort jämfört med de stora grabbarna som Ingvar och John Christoffersson eller Thomas Karlsson, men det har väl blivit något bättre med åren. Många nya begrepp fick läras in: inventeringsrutor, fältlistor, krysslister, koordinater m.m. Efter hand som tiden gick klarnade begreppen, datorhantering kom in i bilden, och jag förstod att det nog ändå skulle kunna bli en flora över Småland, för det var många som hjälpte till. Genom mitt yrke har jag alltid varit intresserad av kartor, så utöver inventeringsarbetet kom jag att syssla med koordinatsättning och kontroller av denna del i floran. Det har varit många uppförsbackar i arbetet men också många nedför då det hela löpt smidigt och lätt. Att leda föreningen med så många goda medhjälpare i styrelsen har varit stimulerande.

Vid vårt styrelsemöte 2007-10-06 kunde Thomas rapportera att ”nu trycks sista delen av floran”. Det var en milstolpe som passerades och ett uppsatt mål som nåddes vilket firades med tårtfest. Nu återstår arbetet med att sälja och distribuera floran, ett stort jobb som måste göras.

I dag vet jag vad det innebär att vara ordförande i 25 år. Det har varit mest trevligt och mycket lärorikt.

Allan Karlsson; Tel. 0381–104 16

E-post: allan.karlsson@adress.eksjo.com

Äldre nummer av Parnassia säljes

Äldre nummer av Parnassia (år 1992–2000) säljes för 15:-/styck. Hela sviten (18 nummer) kostar 200:-. Av några nummer finns bara ett fåtal exemplar kvar. Om så behövs kommer de att nykopieras och kan då få ett något avvikande utförande.

Från år 1988–1991 (8 nummer) finns få nummer kvar och de säljes endast i hel svit för 100:-.

Kostnader för porto och emballage tillkommer.

Beställ hos Allan Karlsson, tel. 0381–104 16

E-post: *Allan.Karlsson@adress.eksjo.com*

Smålands Floras årsmöte 2007

JAN-ERIK HEDERÅS

Föreningen Smålands Floras årsmöte ägde rum på Kolbodagården i Hagby fredagen den 10 augusti. Förhandlingarna leddes som alltid av ordföranden Allan Karlsson. Alla styrelseledamöter omvaldes. Det som glädde mest var emellertid planerna för bokutgivningen i höst.

Kvällsvandring

Tomas Burén (med ansiktet mot kameran mitt i bilden) leder kvällsvandringen med Kolbodagården i bakgrunden. Foto Tommy Merkert.

Efter årsmötet gick deltagarna på en kvällsvandring under ledning av Tomas Burén längs stranden alldeles utanför vår förläggning. Vi fann många vanliga havsstrandsväxter såsom rörsvingel *Festuca arundinacea*, spjutmålla *Atriplex prostrata*, strandnarv *Sagina maritima*, dvärgarun *Centaurium pulchellum*, strandkämpar *Plantago coronopus*, strandkrypa *Glaux maritima*, saltgräs *Puccinellia capillaris*, blåsäv *Schoenoplectus tabernaemontani*, havssäv *Schoenoplectus maritimus*, strandgråbo *Artemisia vulgaris* var. *coarctata*, blåmålla *Chenopodium glaucum*, smultronklöver *Trifolium fragiferum*, saltnarv *Spergularia marina*, havssälting *Triglochin maritima* och gulkämpar *Plantago*

maritima. Vi fann även den blågröna daggsvingeln *Festuca rubra* ssp. *junceae*, en föga beaktad underart till rödsvingel. På tillbakavägen gick vi över ängarna och i ett par busksnår fick vi se ett par av de många utlovade krypbjörnbären, nämligen spetsbjörnbär *Rubus gothicus* och hårbjörnbär *Rubus camptostachys*.

Lördagsexkursionen

Nästa morgon var vi 24 deltagare som under ledning av Tomas Burén och Åke Widgren for söderut i egna bilar, först till Karlsnäs i Halltorps socken, där vi gick ut på en sandig åkerträda med åtskilliga plantor av den lilla söta grusnejliken *Gypsophila muralis*. Denna konkurrenssvaga växt odlas och förvildas numera, men den här lokalen är en av ytterst få kvarvarande av ursprungstyp.

Värnanäs

*Åke Widgren visar upp sitt fina fynd från Halltorpsån. Foto Tommy Merkert.
Infällt ett honhuvud av glansigelknoppen. Foto Gunilla Hederås.*

Nästa anhalt blev Näset vid Värnanäs i Halltorps socken i Södra Möre härad. Här hörde vi historiens vingslag i form av rikskanslern Axel Oxenstierna, som inköpte gården 1646 sedan han utnämnts till greve av Södermøre. I brynet mot vägen växte korsningen mellan blåhallon och hallon *Rubus caesius* × *idaeus*.

Inne i bok-askskogen kring Halltorpsåns nedre del fann vi flera typiska lundväxter såsom tandrot *Cardamine bulbifera*, luddros *Rosa sherardii*, stinksyska *Stachys sylvatica*, långsvingel *Festuca gigantea*, lundslok *Melica uniflora*, hässlebrodd *Milium effusum*, långstarr *Carex divulsa* ssp. *leersii* och den sällsyn- ta skogsstarren *Carex sylvatica*. Här fanns även ganska gott om skogsskräppa *Rumex sanguineus*, som bara är känd från tre närbelägna lokaler i Småland, var- av Värnanäs är dess primärlokal. En måra förorsakade en del diskussioner innan vi döpte den till stor vattenmåra *Galium elongatum*. Vi fann också ett bestånd av jätteslide *Fallopia sachalinensis*. I ett skogskärr växte ett stort bestånd av en bredbladig starr som väckte en hel del huvudbry, eftersom det hade tappat sina fruktgömmen, men till slut fastnade vi för att det rörde sig om brunstarr *Carex acutiformis*, vilket senare vidimerats av Thomas Karlsson, som också berättat att den i sydöstra Småland bara är känd från två lokaler, varav denna är den ena. När vi vandrade tillbaka längs grusvägen fann vi en jungfrukam. Eftersom det finns två svårskilda arter fick John Christoffersson artbestämma den och det blev *Aphanes arvensis*. Vi fann dessutom knipparv *Cerastium glomeratum* och fiskmålla *Chenopodium polyspermum*. Så var det dags för förmiddagsfika, och medan vi njöt av kaffet eller teet och bullen kom Åke Widgren tillbaka. Han hade gått ensam längs den grunda ån och vadat ut och tagit upp en igelknopp som han kallade glansigelknopp *Sparganium erectum* ssp. *neglectum*. Thomas Karlsson har senare bekräftat att det är just denna underart. Glansigelknoppen är rödlistad (NT = missgynnad), och fyndet är det första i Småland sedan 1922, vil- ket i sin tur gjordes just i Värnanäs. Efter pausen tog vi ytterligare en kort pro- menad, och vid den lilla bron över ån fick några deltagare syn på en stor ticka på en gammal bok. De bestämde svampen till hartsticka *Ganoderma pfeifferi*, vilket senare bekräftats av Arne Ryberg, Jämshög. Denna svamp är likaledes rödlistad (EN = starkt hotad) och är bara känd från ytterligare en lokal i Småland.

Hartsticka på bok. Foto Gunilla Hederås.

Under den fortsatta färden söderut stannade vi på en parkeringsslinga för att i kanten av gamla E22 bli förevisade fingerhirs *Digitaria ischaemum* (om utbredningen av denna art se vidare Tomas Buréns artikel *Gräsliga nyheter* på s. 11 i detta häfte) och i vägrenen stor ängssyra *Rumex thyrsiflorus*. I det närbelägna skogsbrynet tittade vi på ett bestånd med ovanligt stora örnbräknar, som vållade en del diskussion innan vi till slut enades om att det var slokörnbräken *Pteridium aquilinum* ssp. *aquilinum*, som är funnen bara på ett fåtal platser i Småland.

Örarevet

De fina strandängarna på Örarevets insida. Foto Tommy Merkert.

Färden fortsatte till Örarevet i Söderåkra socken. På insidan av revet besökte vi en botaniskt mycket intressant betad strandäng och fick se en hel rad ovanliga växter, allra först strandnål *Bupleurum tenuissimum* och sedan kustarun *Centaurium littorale* var. *littorale*, strandmynta *Mentha aquatica* ssp. *litoralis*, strandtåg *Juncus maritimus*, spikblad *Hydrocotyle vulgaris*, smultronklöver *Trifolium fragiferum*, havssälting *Triglochin maritima*, gulkämpar *Plantago maritima*, stortåg *Juncus articulatus* var. *hylandri* (en varietet av ryltåg), bunge *Samolus valerandi*, kärrsälting *Triglochin palustris*, glesstarr *Carex distans*, klöverärt *Tetragonolobus maritimus* och äppelros *Rosa rubiginosa*. Även denna gång tog Åke en extra runda och gav sig en bit längre söderut och i en strandlagun fiskade han med hjälp av en dragg upp havsnajas *Najas marina*, axslinga

Myriophyllum spicatum och hornsärv *Ceratophyllum demersum*, som han nu förevisade för de intresserade deltagarna. När vi kom åter till parkeringsplatsen hade Allan dukat upp till lunch, som vi i det varma, nästan lite kvalmiga vädret kunde avnjuta i gröngräset.

Efter lunchen gick vi några hundra meter norrut förbi badplatsen och vidare längs stranden över kommungränsen till Fulvik i Halltorps socken. På den tångödslade havsstranden fann vi de vanliga växterna rödmålla *Chenopodium rubrum*, strandmålla *Atriplex littoralis* och den ganska sällsynta baltisk marviol *Cakile maritima* ssp. *baltica* och i zonen precis innanför stranden lövbinda *Fallopia dumetorum*. Åke tog ännu en gång hjälp av sin dragg och fiskade upp borstnate *Potamogeton pectinatus*, hårnating *Ruppia maritima* och hårsärv *Zannichellia palustris*. Men vi fann också några mycket sällsynta arter: strandkål *Crambe maritima*, som är känd härifrån sedan 1927, flikmålla *Atriplex calotheca*, ny för lokalen, och framför allt ett exemplar av sodaört *Salsola kali* ssp. *kali* som i fält inte föranledde så många kommentarer, men – som det visade sig senare – ej hade rapporterats från Småland sedan 1948. På kustheden innanför Örarevets badplats växte backfingerört *Potentilla aspegrenii* med gula blommor och det lilla gräset vårtåtel *Aira praecox*.

Torsås

Dagens på sitt sätt sista lokal blev ett industriområde i Torsås. På ruderatmarken direkt när vi steg ur bilarna fann vi hönshirs *Echinochloa crus-galli*, grönfibbla *Crepis capillaris*, rödmire *Anagallis arvensis*, ullört *Logfia arvensis*, ballongblomma *Nicandra physalodes* och vit sötväppling *Melilotus albus*. I det närbelägna skogsbrynet såg vi taggsallat *Lactuca serriola* och blev förevisade en tredje småart av krypbjörnbär, nämligen svenskt björnbär *Rubus suecicus*. Längs en liten grusväg observerade vi rundhagtorn *Crataegus laevigata*, duvnäva *Geranium columbinum* och småborre *Agrimonia eupatoria*. Väl framme vid en jordtipp fann vi flera ovanliga växter, t.ex. svinamarant *Amaranthus retroflexus*, grön kavelhirs *Setaria viridis*, skär snårvinda *Calystegia sepium* ssp. *spectabilis*, robinia *Robinia pseudoacacia*, åkerkösa *Apera spica-venti*, opievallmo *Papaver somniferum*, jättenattljus *Oenothera glazioviana*, rävtörel *Euphorbia peplus* samt sötbjörnbär *Rubus plicatus*.

När vi var på jordtippen började det regna, först bara några droppar, men medan vi vandrade tillbaka till bilarna tilltog regnet allt mer och mer. Många av deltagarna satte sig snabbt inne i bilarna och missade därmed informationen om den avslutande lokalen. Ösregnet skingrade således gruppen totalt och det var bara ledarbilen och ett par bilar till som körde vidare mot den närbelägna sop-tippen. Längs vägen växte bornholmsbjörnbär *Rubus lidforssii* och framme vid själva soptippen fick de närvarande se skogsklematis *Clematis vitalba* och lindblomsbjörnbär *Rubus mortensenii*, som blev det femte och sista krypbjörnbäret under de här två dagarna.

Nå, alla bilarna fann ändå vägen tillbaka till Kolbodagården, och där blev vi trakterade med eftermiddagsfika. När samtliga deltagare hade kommit på plats tog Allan tillfället i akt att å hela gruppens vägnar tacka Tomas och Åke för den trevliga exkursionen, de spännande fynden och deras tumme med vädergudarna. Tack själv Allan för den stora omsorg om deltagarnas välbefinnande som du alltid visar!

Jan-Erik Hederås; Tyringeatan 21; 252 76 Helsingborg
Tel. 042-14 03 91; E-post: je.hederas@telia.com

Floraväktarrapporter för 2007

Att kartlägga hotade växter är en viktig del av arbetet för att bevara utrotningshotade och skyddsvärda arter. Visst vill Du väl delta i det arbetet! Vi uppmanar alla, som är intresserade av att väkta en eller annan art i och kring sin hemkommun att höra av sig till Margareta, så att hon kan samordna verksamheten i Småland på bästa möjliga sätt.

Smålands Flora tar tacksamt emot rapporter om rödlistade växter. Din rapport vidarebefordras både till ArtDatabanken i Uppsala och Smålands Floras databas.

Skicka Din floraväktarrapport **senast den 31 december 2007**

om kärlväxter i Jönköpings och Kronobergs län till

Margareta Edqvist; Syrengatan 19; 571 39 Nässjö

E-post: margareta.edqvist@telia.com

om kärlväxter i Kalmar län till

Åke Rühling; Humlekärrshultsvägen 10; 572 41 Oskarshamn

E-post: ake.ruhling@telia.com

om "kryptogamer" (mossor, kransalger, lavar och svampar) till

Margareta Edqvist; Syrengatan 19; 571 39 Nässjö

E-post: margareta.edqvist@telia.com

Alla är också välkomna att rapportera andra trevliga nyfynd till Åke eller Margareta. Glöm bara inte att ta med alla uppgifter (artnamn, socken, lokal, biotop, koordinat, uppgiftslämnare, datum) samt kommentarer t.ex. antal, om belägg eller foto finns och var, bestämmare av belägg m.m.

Vi hoppas kunna publicera trevliga fynduppgifter även i kommande nummer av Parnassia.

Margareta Edqvist, Åke Rühling

Gräslika nyheter

TOMAS BURÉN

Bara för att Smålands flora kommit i tryck slutar det inte att dyka upp nya intressanta växter. Här kommer lite uppgifter om tre gräs som jag har hittat i år.

Fingerhirs

Fingerhirs *Digitaria ischaemum* har länge förekommit sällsynt i åkrar och på andra sandiga marker i sydligaste Sverige. På senare år har arten hittats på många nya lokaler längs större vägar i Skåne och Blekinge. Även i Småland har några sådana fynd gjorts: Först hittade Bengt Nilsson, Nadja Niordson och Åke Svensson en riklig förekomst i Söderåkra socken, vid E22 strax söder om Bergkvara (Gökalund) år 2000. Kjell Petersson hittade ytterligare sex lokaler i Söderåkra socken 2005. I somras fick jag syn på en ljusgrön bård intill asfaltskanten vid gamla E22 söder om Värnanäs i Halltorps socken och fick en idé om att det kunde vara fingerhirs. När jag rekognoserade inför årsmötesexkursionen tillsammans med Kerstin Petersson stannade vi till och kunde konstatera att miss tanken var riktig. Fingerhirsens bildade ett sammanhängande bestånd längs ca 100 m på vägens östra sida, söder om allén till Värnanäs (4G2e 2200). Lokalen förevisades sedan under årsmötesexkursionen.

Dagen efter årsmötet undersökte jag sträckan närmast söderut och hittade ytterligare två rejäla förekomster av fingerhirs: Halltorps socken, 650 m V (något VSV) Stuvénäs (4G1d 4842), sammanhängande längs 100 m av gamla E22:ans sydöstra kant och 1300 m N Stuvénäs (4G2d 1249), sammanhängande, delvis glest, längs drygt 100 m av gamla E22:ans östra kant, några ex även i västra vägkanten.

En av Kjell Peterssons lokaler från 2005 var E22:an 450 m OSO Norra Kärr (3G9d 3809), minst 0,5 m². Det var i år inga problem att återfinna fingerhirsens, som även här bildade täta bestånd, spridda över ca 200 m på vägens östra sida, från avtaget mot Skäppevik och norrut. Även längre söderut fanns flera bestånd längs E22:an, inom hundrametersrutorna 3G9d 2607, 2506, 2304, 1600 samt 3G9c 1449. Längre söderut letade jag inte.

Fingerhirsens finns säkerligen på fler lokaler. Jag har inte försökt återfinna alla tidigare lokaler och har bara tittat närmare på högst begränsade vägsträckor. Även om stora bestånd kan upptäckas från bilen måste man oftast gå eller cykla i vägkanten för att säkert kunna identifiera arten.

Hårigt kärleksgräs

När jag letade efter fingerhirsen längs E22:an i Söderåkra socken fick jag även syn på ett annat gräs med nedliggande gråvioletta strån och vippor med små, mångblommiga småax. Min första tanke var att det kunde vara grått saltgräs *Puccinellia distans* och utan att studera detaljerna närmare pressade jag ett belägg. Vid Smålands Floras styrelsemöte i oktober visade jag belägget för Åke Widgren, som också först tyckte det såg ut som ett saltgräs, dock oklart vilken art. Thomas Karlsson tittade också som hastigast på belägget före mötet och började så smått fundera på om det inte var ett kärleksgräs i stället. Efter mötet återvände vi till belägget och kunde snabbt konstatera att snärpet var i form av en hårkrans, vilket kärleksgräsen men inte saltgräsen har. Thomas tog hand om belägget och meddelade efter ett par dagar att det var *Eragrostis pilosa* hårigt kärleksgräs, första fyndet i Småland. Jag hade slarvat med att notera lokalen ordentligt och fick därför återvända för att ta koordinater och kontrollera hur mycket det var. Det visade sig vara ett trettiotal plantor (små tuvor med nedliggande strån) alldeles intill asfaltskanten, 200 m SSV Grönadal (= ca 1 km VSV Järnsida) på vägens östra sida norr om infarten till ett hus. Koordinater i Rikets nät är 624660 151502, alltså 3G9d 1600 enligt Rubin. Fingerhirs växte på andra sidan vägen. Det kan alltså löna sig att titta lite extra längs vanliga tråkiga vägar med till synes högst trivial vägkantsflora.

Dunborstgräs

Vid Fjölebro i Kläckeberga socken, mellan Kalmar och Lindsdal finns en jordtipp som brukar innehålla en hel del intressanta växter. Vid årets besök hittade jag t ex ricin *Ricinus communis* och blodhirs *Digitaria sanguinalis*, som är en betydligt större släkting till fingerhirs. Mest spännande var dock ett annat gräs med yviga ljusa ax med långa borst. Efter lite forskande kom jag fram till att det måste vara dunborstgräs *Pennisetum villosum*, vilket Thomas Karlsson senare bekräftade. Arten odlas som prydnadsgräs men har vad jag vet inte påträffats förvildad i Småland tidigare. Lokalens koordinater är 628782 153117 eller om man så vill 4G7g 2811.

Tomas Burén; Adelgatan 11c; 393 50 Kalmar; Tel. 0480-251 89
E-post: tomas.burén@netatonce.net

Mykologiveckan i Småland 2007

ELSA BOHUS JENSEN

Sveriges Mykologiska Förenings årliga sammankomst hölls detta år i Hjortsberga nära Alvesta. Föreläggning var Hjortsbergagården som tillhör Svenska Missionskyrkan/SMU i Södra Götalands Distrikt. Det var Växjö Mykologgrupp med Annchristin Nyström och Göran Johnsson samt Smålands Flora som förtjänstfullt stod för det praktiska genomförandet. Som kursledare fungerade Birgitta Wasstorp, Stockholm, och Christian Lange, Köpenhamn. De ca 50 deltagarna kom från vitt skilda delar av Sverige, ett fåtal från Norge och Tyskland. De flesta var inlogerade på Hjortsbergagården, men några bodde i ett vackert 1700-talshus i det närliggande Gåvetorp. På Hjortsbergagården serverades det härlig mat för oss alla i den vackert belägna matsalen med utsikt över Sjöatorpasjön. I denna byggnad hade också alla deltagare var sin arbetsplats.

Under en hel vecka, 17–23 september, åkte vi bil i grupper till olika lokaler i trakten och samlade in svamp, som sedan granskades och artbestämdes med hjälp av litteratur och mikroskop. Efter det att ledarna godkänt fynden, anordnades en utställning av svamparna i ett tält på gården, där de höll sig färska och fina. Efter middagen samlades vi alla för genomgång, då de intressantaste fynden visades fram och kommenterades av kursledarna. Därefter presenterade Annchristin följande dags lokaler, vanligen 4 eller 5 stycken belägna på högst 5 mils avstånd från Hjortsberga. Men det förekom också andra kvällsprogram: Christian Lange berättade om samkörning av inventeringsregister för organismer världen över, Mikael Krikorev från ArtDatabanken höll föredrag om Artportalen, ett relativt nytt system för fältrapportering av fynd från alla olika grupper av organismer. Herbert Kaufmann bidrog med planerna för Mykologiveckan 2008, som skall hållas i Örebro, och Barbro Otterstedt meddelade den glädjande nyheten att Smålands flora blir klar till november i år.

Vädret var växelvis soligt och mulet under veckan, och det regn som kom föll mestadels nattetid. Ute i markerna var jorden väl genomfuktad efter en nederbördsrik säsong.

Trots att svamptillgången befarats vara ganska ringa, insamlades ändå fruktkroppar av minst 500 svamparter, många av dem rödlistade. Men individrikdomen var inte särskilt stor.

Lokalerna, varav många var naturreservat, var till största delen lövskog och lövdungar, mestadels med bok som dominerande trädslag på såväl hedmark som mulljord, men också med ädellövträd som avenbok, lönn, lind och alm. Även slätterängar och betesmarker besöktes, likaså parker i stadsmiljö. På grund av stormarna Gudrun och Per var det ont om barrskogslokaler.

Det är svårt att redan nu överblicka och utvärdera det stora insamlingsmaterialet. Ett försök till urval av intressanta fynd och intryck följer nedan. Ca 50 arter av kremlor kunde inräknas – ett högt antal så här sent på säsongen.

Mera måttlig var tillgången på riskor, champinjoner och större spindelskivlingar. Av kantarellarter fanns förutom olika trumpetsvampar även kruskantarell *Pseudocantharellus undulatus* och grå kantarell *Craterellus cinereus*. Rök-svampar av släktena *Lycoperdon*, *Calvatia* (*Handkea*) och *Bovista* var det inte så gott om. Men på Hissö, som planeras bli naturreservat, blev igelkottsröksvamp *Lycoperdon echinatum* funnen. Fyndet av denna art, som har sin huvudutbredning i Skåne och Blekinge, är antagligen ett andragångsfynd i Kronobergs län. Bland arter knutna till ek sågs koralltickan *Grifola frondosa* och svavelticka *Laetiporus sulphureus* samt den ovanliga purpurkremlan *Russula purpurea*. Lindens sällsynta skålsvamp *Holwaya mucida* fanns i sina båda stadier på alla lindlågor som hittades. Dess frekvens är tydligen betingad av mängden lagom murkna stammar i fuktig miljö. En annan raritet var skruvbusksvamp *Tremellodendropsis tuberosa*, en fingersvampsliknande gråvit gelésvamp som växte under hassel i allén till Sankt Sigfrids sjukhus i Växjö. Den anses kalkgynnad och näringskrävande. I närheten finns en gammal kyrkogård med gott om vaxskivlingar och fingersvampar.

Målaskogsberg

Målaskogsberg är ett välkänt område med ovanligt mycket avenbok. Berggrunden innehåller hyperit som möjliggör en kräsen moss- och kärlväxtflora.

Porslinsskivling bland mossa på bok. Foto Bernt Hägg.

Här växte den ovanliga svartgråa dystersoppen *Porphyrellus porphyrosporus*. Nedanför en klippbrant fanns rikligt med kandelabersvamp *Clavicornia pyxidata*. Liggande bok- och ekstammar pryddes av raggskinn *Stereum hirsutum*, strimmig brödkorgssvamp *Cyathus striatus* och epålettsvamp *Panellus stypticus*. Men det mest exklusiva fyndet var stor tratticka *Polyporus badius*. Den är funnen bara ett fåtal gånger i Sverige. Också den lömska flugsvampen *Amanita phalloides* påträffades.

En uppskattad lokal var Bjurkärr vid Åsnen med sin förekomst av fjällsopp *Strobilomyces strobilaceus*, sannolikt ett andragångsfynd för Kronobergs län. Den har liksom igelkottsröksvampen sin huvudutbredning i Skåne och Blekinge. Som sig bör växte Smålands landskapssvamp koralltaggsvamp *Hericium coralloides* på en bokstam liksom ostronmussling *Pleurotus ostreatus*.

En annan fin bokskogslokal var Bokhultet i Växjö med mängder av porslins-skivling *Oudemansiella mucida*, som lyste bländvit i mörkret. På marken fanns boksopp *Boletus pruinatus*, senapskremla *Russula ochroleuca*, den vackert violetta ametistskivlingen *Laccaria amethystina* och vitgul flugsvamp *Amanita citrina*.

Stenbrohult

Ett besök i Linnébygden Råshult – Stenbrohult kändes detta år närmast obligatoriskt. Vi blev där väl guidade av Sven G. Nilsson, först i Djäkabygd på den berömda ängsmarken där bland annat många rödlistade ängssvampar hittats. Vi fick se praktvaxskivling *Hygrocybe splendidissimus* men sökte förgäves efter den violetta fingersvampen *Clavaria zollingeri* och fager vaxskivling *Hygrocybe aurantiosplendens*. I hagen bredvid växte skillertickan *Inonotus cuticularis* på en mycket gammal bok. Där fanns också vit flugsvamp *Amanita virosa*, lika dödligt giftig som den lömska. På Stenbrohults prästgårds marker fanns lundvaxskivling *Hygrophorus nemoreus* vid gamla ekar och på en betesmark intill stråfingersvamp *Clavaria straminea* och vridfingersvamp *Clavaria amoenoides*. Självfallet besökte vi också Linnés födelsehem och såg hans vagga. Den violetta fingersvampen blev däremot funnen på fem nya lokaler, två av dem nära Dansjön respektive Kronobergsheds segelflygplats samman med strålvaxskivling *Hygrocybe radiata*. Också fager vaxskivling visade sig på ytterligare växtplatser. Sepiavaxskivling *Hygrocybe ovina* påträffades i Sjösås äng.

Några deltagare från Skåne gjorde en egen utflykt till Värnamotrakten och fann där goliatmusseron *Tricholoma matsutake* i en sandig tallskog. Denna art brukar växa på lavhedar norrut, och fyndet är ett av de sydligaste i Sverige. Goliatmusseronen är i Japan en mycket uppskattad delikatess, som man gärna importerar från Sverige.

Mykologiveckan blev uppmärksamman i den lokala pressen, både av Smålandsposten, Smålänningen och Växjöbladet/Kronobergaren. Sveriges Radio P1:s program Naturmorgon hade en fältreporter på plats och sände direkt ut i

etern. Dessutom blev svampar fotograferade inför den kommande Nationalnyckeln.

Elsa Bohus Jensen; Irisdalsgatan 14; 621 42 Visby; Tel. 0498–21 61 92

Fortsätt rapportera växtfynd!

Föreningen har beslutat att fortsätta registrera växtfynd från landskapet även sedan floran publicerats. Du är därför välkommen att lämna uppgifter till vår nya databas, som blir en påbyggnad till den som ligger till grund för den tryckta floran.

De fynd vi efterfrågar är i första hand de som gjorts från och med år 2007, men det finns säkert många noteringar som tillkommit under inventeringsprojektets slutfas, vilka aldrig blivit inrapporterade. Vi är självfallet angelägna om att få ta del även av dem.

Det underlättar mycket om uppgifterna lämnas i tabellform, gärna skrivna i Excel. Tabellens innehåll bör vara som följande exempel visar:

Art	Datum	Koordinat	Socken	Lokal	Biotop	Rapportör
vitsippa	2007-04-23	5G4i 0301	Mönsterås	Gårö	Lövskog	Bertil Vik
Gagea lutea	2007-04-08	6318455/1538326	Ålem	Råsnäs	Gårdsplan	Sara Alm

Alla uppgifter från Jönköpings och Kronobergs län skickas till Margareta Edqvist (se rutan på s. 10), som sedan vidarebefordrar dem.

Rör det sig bara om några få fynd går det givetvis bra att lämna uppgifterna i vanligt brev. Utförligare instruktioner kommer att finnas på föreningens hemsida, www.smalandsflora.org. En detalj värd att nämnas redan nu är att som ett alternativ till Rubin-koordinater kan numeriska koordinater i rikets nät skrivas enligt exemplet ovan.

Belägg av intressanta fynd tar vi gärna hand om och vi ser då till att de bevaras för framtiden. Tar du belägg kan du också få experthjälp med att kontrollera dina fynd. Skicka växterna med post till Thomas Karlsson, Allan Karlsson eller Åke Rühling (adresser på frampärmens insida) eller kontakta någon av oss, så kan vi komma överens om hur de bäst överlämnas.

Åke Rühling; Tel. 0491–771 71
E-post: ake.ruhling@telia.com

De Vilda Blommornas Dag

äger rum söndagen den 15 juni 2008. Svenska Botaniska Föreningen gör planeringen i samarbete med lokala föreningar. Programmet kommer att finnas på SBF:s hemsida www.sbf.c.se, men vandringarna i Småland kan också publiceras i Parnassias vårnummer.

Vi vet att det finns många kunniga personer runt om i Småland som är kapabla att *leda en sådan vandring*. Det är inte så svårt som Du kanske tror och är dessutom både roligt och trevligt på många sätt. Om Du är intresserad, känner att Du kan och har tid så anmäl Dig till antingen

Hans Thulin; Malmgatan 1; 562 42 Taberg

Tel. 0707 955 434; E-post: hans.thulin@swipnet.se eller

Kjell-Arne Olsson; Evavägen 33; 296 32 Åhus

Tel. 044-24 22 63; E-post: kjell-arne.olsson@swipnet.se.

Man kan också anmäla sitt intresse av att leda en vandring direkt via SBF:s hemsida www.sbf.c.se, helst senast den 15 maj.

Vi vill ha fler vandringar i Småland den 15 juni och ser gärna att det blir minst en vandring i varje kommun. Vi behöver Din hjälp!

Föreningen Smålands Flora

Parnassia årgång 20 2007:2

ISSN 1404-3785

Innehållsförteckning

- 1 *T. Karlsson, J.-E. Hederås*: Smålands flora är i tryck
- 3 Presentation av Smålands flora
- 4 *A. Karlsson*: Efter 25 år – en tillbakablick
- 5 *J.-E. Hederås*: Smålands Floras årsmöte 2007
- 11 *T. Burén*: Gräsliga nyheter
- 13 *E. Bohus Jensen*: Mykologiveckan i Småland 2007
- 16 *Å. Rühling*: Fortsätt rapportera växtfynd!